

Projekt

z dnia 9 grudnia 2022 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY KONOPISKA**

z dnia ..... 2022 r.

**w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy
w Rodzinie na lata 2023-2024**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022r. poz. 559 z późn.zm.), w związku z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021r. poz. 1249), Rada Gminy Konopiska uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2024 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Konopiska.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2023 roku.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2024

I. WPROWADZENIE

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249) do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2024 (zwany dalej „Programem”) zakłada kontynuację działań realizowanych przez Gminę Konopiska od roku 2010, określonych przez Radę Gminy Konopiska uchwałą Nr 415/XLIV/2010 z dnia 9 listopada 2010r. w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Konopiska w latach 2010-2016, a następnie uchwałą NR 200/XXVII/2016 z dnia 20 grudnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Konopiska w latach 2017 – 2020 oraz uchwałą NR 249/XXIX/2021 Rady Gminy Konopiska z dnia 15 kwietnia 2021 r. w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na rok 2021 .

Program jest skorelowany z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2021-2025 ustanowionym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025 (Dz.U. z 2021r. poz.642).

II. PODSTAWA PRAWNA

Realizacja działań przewidzianych w Programie opierać się będzie na następujących aktach prawnych:

- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2022 r. poz.1375),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 2021 r. poz. 53 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2021 r. poz. 1249),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm),
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 2021 r. poz. 1882 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1214 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 172 z późn.zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz.U. z 2022 r. poz. 1700 z późn.zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2022 r. poz. 2230),

·ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2022r. poz. 447 z późn. zm.)

·ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.),

·rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011r. Nr 209, poz. 1245).

III. INFORMACJE OGÓLNE NA TEMAT PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Słowa „rodzina” bardzo często używamy w języku potocznym nie zastanawiając się, co się pod nim kryje. Dla większości osób zdefiniowanie tego słowa wydaje się oczywistością: rodziną są dzieci, rodzeństwo, rodzice, współmałżonek, dziadkowie, ciocie, kuzyni itp.

Tymczasem badacze rodziny mają problem z jej zdefiniowaniem. Trudności wynikają m.in. z tego powodu, że w pojęciu rodziny zawarte są dwa powiązane, ale nietożsame elementy: pokrewieństwo w znaczeniu biologicznym oraz zamieszkiwanie we wspólnym gospodarstwie domowym [1]. Przykładem definicji naukowej rodziny może być definicja proponowana przez H. Cudak zgodnie z którą rodzina „stanowi podstawowe i jednocześnie pierwotne środowisko opiekuńczo-wychowawcze i socjalizacyjne dziecka, począwszy od jego urodzenia, i uczestniczy w większym bądź mniejszym stopniu w poszczególnych jego fazach rozwojowych” [2].

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.) za członka rodziny uznajemy osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz.U. z 2022r. poz. 1138 z późn.zm.) (to jest: małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą[3].

Jak twierdzi Elżbieta Sozańska „każdy człowiek pojawia się na świecie w pewnym określonym środowisku społecznym, a jego przedstawiciele mają na niego największy wpływ. To, kim stanie się w przyszłości, w dużej mierze zależy od tego pierwszego środowiska, najczęściej od rodziny, a szczególnie od poziomu jej funkcjonowania. Doświadczenie uczy, że na kształtowanie się osobowości młodego człowieka ma wpływ przede wszystkim to, w jakiej rodzinie się urodzi, jaka jest jej kultura, uznawane wartości i priorytety, jakie realizują style wychowania oraz postawy rodzicielskie przyjmują rodzice. Ponieważ rodzina oddziałuje na jednostkę najdłużej i pozostawia w niej najgłębsze ślady, ponieważ w rodzinie tworzą się pierwsze więzi emocjonalne, rodzą się uczucia, dziecko, uczestnicząc w życiu rodziny, powinno poznawać wzory zachowań, normy czy zasady postępowania społecznego. Młody człowiek, będąc częścią rodziny, przyswaja sobie wiedzę o otaczającym go świecie i to od niej zależy późniejsze jego postępowanie, rozumienie otaczającej go rzeczywistości”[4].

Wśród najgroźniejszych patologii dotyczących rodziny możemy wyróżnić przemoc - obserwujemy ją z różnym nasileniem i jako formę wielopostaciową we wszystkich typach rodzin, bez względu na status społeczny i środowiskowy. Ofiarami przemocy najczęściej są dzieci, kobiety, osoby z ograniczoną sprawnością oraz ludzie starsi [5].

Przemoc w rodzinie zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.) należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą [3].

Wyróżniamy cztery podstawowe kryteria, na podstawie których najczęściej rozpoznaje się przemoc w rodzinie:

- intencjonalne działanie lub zaniechanie działania,
- jedna osoba ma wyraźną przewagę nad drugą,
- działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej,
- osoba wobec której stosowana jest przemoc, doznaje cierpienia i szkód fizycznych i psychicznych [6].

Możemy wyodrębnić cztery rodzaje przemocy:

·przemoc fizyczną, czyli naruszenie nietykalności fizycznej. Jest ona intencjonalnym zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko – może przejawiać się w formie popychania, szarpania, ciągnięcia, szturchania, klepania, klapsów, ciągnięcia za uszy, włosy, szczypania, kopania, bicia ręką, pięścią, uderzenia w twarz - tzw. "policzek", przypalania papierosem, duszenia, krępowania ruchów, itp.. Do jej skutków możemy zaliczyć uszkodzenie ciała, choroby w wyniku powikłań i stresu, zespół stresu pourazowego, życie w chronicznym stresie, poczuciu zagrożenia, strachu, lęku, napady paniki, bezsenność, zaburzenia psychosomatyczne itp.;

·przemoc psychiczną, czyli naruszenie godności osobistej, w której zawarte są przymus i groźby. przykładowymi formami są m.in.: obrażanie, wyszydzanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, grożenie, obwinianie, oczernianie, krzywdzenie zwierząt, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, lekceważenie. Do jej skutków można zaliczyć m.in.: zniszczenie poczucia mocy sprawczej ofiary, jej poczucia własnej wartości i godności, uniemożliwienie podjęcia jakichkolwiek działań niezgodnych z zasadą posłuszeństwa, osłabienie psychicznych i fizycznych zdolności stawiania oporu oraz wyrobienie przekonania o daremności jego stawiania, odizolowanie od zewnętrznych źródeł wsparcia, całkowite uzależnienie ofiary od prześladowcy, stały strach i utrata nadziei, choroby psychosomatyczne, ciągły stres, zaburzenia snu;

·przemoc seksualną, czyli naruszenie intymności, polegające na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu. Jako przykładowe formy przemocy seksualnej możemy wymienić m.in.: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej. Do jej skutków można zaliczyć m.in.: obrażenia fizyczne, ból i cierpienie, obniżona samoocena i poczucie własnej wartości, utrata poczucia atrakcyjności i godności, zaburzenia seksualne, oziębłość, zamknięcie się /lęk, strach, unikanie seksu/, uogólniona niechęć i obawa do przedstawicieli płci sprawcy przemocy;

·przemoc ekonomiczną, czyli naruszenie własności, polegające na celowym niszczeniu czyjejś własności, pozbawianiu środków lub stwarzaniu warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Do jej przykładowych form można zaliczyć m.in.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów. Do jej skutków należy m.in.: całkowita zależność finansowa od partnera, niezaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, bieda, zniszczenie poczucia własnej godności i wartości, znalezienie się bez środków do życia [7].

W kontekście przemocy ekonomicznej warto kilka słów poświęcić jednej z jej form – zaniedbaniu (naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich). Może ona się objawiać m.in.: nie łożeniem środków finansowych na utrzymanie, pozbawianiem jedzenia, ubrania, schronienia, brakiem pomocy w chorobie, nie udzieleniem pomocy, uniemożliwianiem dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka [7].

Warto również poświęcić kilka zdań alienacji rodzicielskiej (jedna z form przemocy psychicznej) polegającej na uniemożliwianiu lub utrudnianiu kontaktu rodzica/rodziców z dzieckiem. Utrudnianie kontaktu może przybrać wydźwięk fizyczny (uniemożliwianie kontaktu fizycznego poprzez wywiezienie dziecka w nieznaną, niewpuszczanie rodzica do budynku/mieszkania itp.) lub psychiczny (przekazywanie dziecku negatywnych treści na temat rodzica, nastawianie dziecka przeciw rodzicowi, tworzenie z dzieckiem „obozu” przeciw drugiemu z rodziców). Alienacja rodzicielska może polegać również na wciąganiu dziecka w konflikt rodziców i obarczanie dziecka problemami dorosłych. Skutki tego rodzaju przemocy są bardzo dotkliwe zarówno dla obojga rodziców (w tym stosującego alienację), jak i dziecka np. zaburzenia emocjonalne ludzi dotkniętych alienacją, ich problemy w nawiązywaniu prawidłowych więzi w dorosłym życiu, problemy z wchodzeniem w relacje partnerskie, poczucie „bycia narzędziem” w rozgrywaniu spraw między rodzicami, utrata zaufania. Osoby doświadczające w dzieciństwie alienacji rodzicielskiej często w okresie dorastania przeżywają okres buntu wobec rodzica stosującego alienację [8].

Obserwując zjawisko przemocy, w tym przemocy domowej, możemy natrafić również na tzw. przemoc rozmytą. Urazy doznane w jej wyniku są postrzegane jako nieistotne i nikt nie chce wziąć za nie odpowiedzialności. Są to intencjonalne działania sprawcy, jednak postrzegane przez społeczeństwo jako niecelowe. Przykładem przemocy rozmytej może być np. niby przypadkowe uszkodzenia ciała dziecka, zaniedbywania emocjonalne i fizyczne usprawiedliwiane sytuacją w rodzinie, niejasne granice intymne widziane jako społecznie powszechne (np. wspólne kąpiele z dzieckiem, całowanie), akty przemocy popełniane pod pretekstem dobrych intencji, w tym zachowania związane z patologiczną nadopiekuńczością, nadkontrolą (uniemożliwianie samodzielnego wykonywania różnych czynności), izolowanie społeczne (uniemożliwianie kontaktów z rówieśnikami, niewypuszczanie dziecka na podwórko) [9].

Zjawisko przemocy w rodzinie zazwyczaj nie pojawia się zniemacka, jest cykliczne, ma tendencję do powtarzania się, eskaluje, nie zatrzymane przybiera na sile. Uwypukla się charakterystyczny cykl przemocy:

- faza narastania napięcia – jej wyznacznikiem jest narastanie napięcia i agresywności sprawcy. Sprawca przemocy potrafi być zirytowany właściwie każdym drobiazgiem, prowokuje kłótnie i coraz bardziej zagraża ofierze. Tymczasem ofiara stara się opanować sytuację i próbuje oddalić zagrożenie. Często pojawiają się u niej różne dolegliwości somatyczne, takie jak m.in.: bóle głowy i żołądka, bezsenność i utrata apetytu. Wpada w apatię lub ogarnia ją silny niepokój. Czasami, nie mogąc wytrzymać tego napięcia i oczekiwania na to, co nieuniknione, sama prowokuje kłótnię, żeby mieć awanturę za sobą;

- faza gwałtownej przemocy – podczas której z nieistotnych przyczyn dochodzi do eskalacji agresji i rozładowania złości. Ofiara raniona jest psychicznie oraz fizycznie. Stara się jednak uspokoić sprawcę i ochronić siebie. Odczuwa przerażenie, złość, bezradność, ale też wstyd i utratę ochoty do życia;

- faza „miodowego miesiąca” – w tej fazie sprawca wyładował już swą agresję i zaczyna zdawać sobie sprawę z tego, co zrobił, nagle staje się inną osobą. Próbuje znaleźć jakieś wytłumaczenie i usprawiedliwienie swojego zachowania. Ma poczucie winy, nawet okazuje skruchę, przeprasza i jednocześnie obiecuje, że taka sytuacja więcej się nie powtórzy. Ofiara ufa, że przemoc była tylko incydentalna.

Niestety po fazie trzeciej, najkrótszej, następuje znowu faza pierwsza i to z nasilonym skutkiem [10].

Warto podkreślić, że przemoc domowa jest problemem, który może dotknąć każdego człowieka. Nie ma znaczenia ani wiek, ani rodzaj wykształcenia, ani pozycja społeczna czy wykonywany zawód. Kolejnym faktem wartym zapamiętania jest, że za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca przemocy. Jednakże nie ma jednej przyczyny przemocy w rodzinie – dochodzi do niej w wyniku współwystępowania i interakcji różnych czynników: społecznych, kulturowych i psychologicznych. W kontekście przemocy w rodzinie możemy mówić o elementach ryzyka, które zwiększają prawdopodobieństwo jej pojawienia się, ale nie możemy stwierdzić, że są jej przyczyną. Do elementów ryzyka zaliczamy m.in.:

- normy społeczne i kulturowe – przez wieki panowało przyzwolenie na przemoc w rodzinie. Krzywdzenie najbliższych było usankcjonowane kulturowo, społecznie, a nawet prawnie. I chociaż w miarę upływu czasu zaczęły pojawiać się akty prawne, które miały chronić członków rodziny przed przemocą, to w wielu środowiskach nadal silnie zakorzenione były różnego rodzaju mity i stereotypy dotyczące ról w rodzinie, pozycji kobiety, funkcjonowania dzieci. Znajdowało to odzwierciedlenie w różnego rodzaju powiedzeniach i przysłowiach (np. „dzieci i ryby głosu nie mają”, „zły to ptak co własne gniazdo kala”, „nie mów nikomu, co się dzieje w domu” itp.) oraz przekonaniach (np. „nie należy wtrącać się w cudze sprawy rodzinne”, „nie warto jej pomagać, bo dzisiaj woła o ratunek, a jutro będzie z nim spacerować, trzymając go pod rękę”, „jak mąż bije, to kocha”);

- przemoc w rodzinie pochodzenia – przemoc może być dziedziczona z pokolenia na pokolenie. Dziecko, wychowywane w rodzinie przemocowej, obserwuje, a następnie przyswaja zachowania dorosłych. Uczy się, że najszybszym i najskuteczniejszym sposobem rozwiązywania konfliktów jest przemoc, która wywołuje strach i powoduje bezwarunkowe podporządkowanie się osobie, która ją stosuje;

- środowisko społeczne i warunki życia – stres i frustracja towarzyszące takim problemom jak np. trudna sytuacja materialna, utrata pracy, poważna choroba w rodzinie, złe warunki mieszkaniowe itp.,

zwiększając łatwość wpadania w złość i gniew, które najczęściej wyładowuje się na najbliższych (bo tak jest najłatwiej, najszybciej i bez większych konsekwencji);

· uzależnienie/nadużywanie alkoholu i innych środków psychoaktywnych – pomimo, że nadużywanie alkoholu może powodować zaburzenia kontroli własnego zachowania i utrudniać rozpoznawanie własnych emocji i panowanie nad nimi, to jednak alkohol sam w sobie nie jest źródłem przemocy. Dodatkowo warto podkreślić, że spożywanie alkoholu nie zwalnia osoby krzywdzącej swoich bliskich z odpowiedzialności za swoje czyny;

· sprawca przemocy – jego cechy osobowościowe, takie jak m.in.: brak empatii, niskie poczucie własnej wartości, które może skutkować potrzebą kontrolowania partnerki, autorytarne poglądy na role w rodzinie (mężczyzny, kobiety, dzieci), przekonanie, że najlepszą metodą zdobycia szacunku najbliższych jest wywoływanie strachu i lęku, trudności w konstruktywnym rozwiązywaniu problemów, łatwość wyrażania negatywnych emocji – złości i gniewu [11].

Prowadząc rozważania na temat przemocy domowej, nie sposób pominąć oddziaływania tego zjawiska na dzieci, czy to w roli świadków przemocy, czy też ofiar. Dorastanie w rodzinie dotkniętej patologią w przypadku wielu dzieci może przyczynić się powstawania trudności w nauce, problemów wychowawczych w szkole i środowisku rówieśniczym, a w przyszłości – życiu dorosłym do powielania dewiacyjnych zachowań rodziców. Dzieci z rodziny dysfunkcyjnych, ze względu na specyfikę norm wychowawczych i środowisko wzrastania mogą przejawiać zaburzenia zachowania, niedostosowanie społecznie lub być zagrożone niedostosowaniem społecznym [5].

Bardzo poważne w skutkach jest stosowanie przemocy fizycznej wobec dzieci. Badania w tej dziedzinie pokazują, że dzieci karane cielesnie, mają z reguły podwyższony poziom lęku, są napięte, zdekoncentrowane, nadpobudliwe, mają zaburzenia snu, zdarza się, że moczą się w nocy, przejawiają różnorodne zaburzenia zachowania, a także syndromy depresji [12]. Ponadto dziecko bite nie czuje szacunku i nie umacnia więzi z rodzicami. Również ból przyczynia się do uszkodzenia bezpiecznej więzi rodzic – dziecko. Jest on motywatorem do unikania sytuacji, czy osób, które są jego źródłem, co może prowadzić do ich unikania i wycofywania się z relacji z nimi [13].

Szczególnie niebezpieczne jest stosowanie przemocy fizycznej wobec niemowląt. Obecnie coraz więcej mówi się o zespole dziecka potrząsanego, którego skutkiem mogą być mniejsze zdolności ruchowe dziecka, problemy w nauce. Gdy rodzic nie radzi sobie z płaczem dziecka, potrząsa nim. Maluch przestaje płakać – ze strachu lub z urazu, którym jest wstrząśnienie mózgu [14]. Mózg obija się o ścianki czaszki, naczynia przy ciemieniu pękają, powstaje wylew śródczaszkowy. Następnego dnia dziecko może być apatyczne, mieć stan podgorączkowy, wymiotować. Bardzo często lekarze nie stawiają prawidłowego rozpoznania, leczą dziecko np. na infekcję [15].

W opinii D. Glaser pełna lista problemów, które występują u dzieci krzywdzonych i zaniedbywanych emocjonalnie, w zasadzie pokrywa się z indeksem podręcznika psychiatrii dziecięcej. Odrzucenie emocjonalne, w szczególności pierwszych dwóch latach życia, może powodować w dalszym życiu wycofanie, agresywne zachowania oraz niższe wyniki w nauce. Wrogość i odrzucenie wpływa na samoocenę dziecka i powoduje wrogię, nacechowane negatywnie kontakty dziecka z innymi. Może również wiązać się z depresją i innymi problemami psychicznymi. Narażenie dziecka na traumatyczne wydarzenia może prowadzić do wystąpienia zaburzeń związanych ze stresem pourazowym [16].

Warto podkreślić, że skutki dla psychiki dziecka są najgroźniejszymi i najdłużej utrzymującymi się efektami wszystkich form krzywdzenia dzieci [17]. Urazy, jakie dziecko doświadcza we wczesnym dzieciństwie, nie ulegają zapomnieniu. Ich ślad pozostaje w osobowości dziecka np. w postaci zachowań. Pozostają one również w pamięci somatycznej, m.in. jako napięcia mięśniowe wpływające na funkcjonowanie fizjologiczne, motoryczne, psychiczne itp. [18].

Rok 2020 i 2021 z powodu pandemii wirusa SARS-CoV-2 był szczególnie niekorzystny dla ofiar przemocy domowej, w tym dzieci. Jak wynika z badań M. Iwińskiej i J. Matejka związany z pandemią ograniczony kontakt społecznych, w szczególności w sytuacji izolacji, sprawił, że przemoc domowa przybrała na sile ze względu na to, że ofiary przebywają ze swoimi oprawcami przez cały ten czas. Prowadzone badania wskazały także, że w okresie pandemii „frustracja sprawców, brak zajęcia, pracy – lęki tworzą tak zwane błędne koło przemocy. Ludzie w izolacji nie mają możliwości pozbywania się swojego napięcia, które rośnie każdego kolejnego dnia w małej przestrzeni. Sprawcy przemocy to z reguły osoby o cechach psychopatycznych, a te nie potrafią rozpoznawać i regulować swoich emocji, więc wykorzystują do tego otoczenie – przez agresję, alkohol czy znęcanie się psychiczne nad osobami

z najbliższego otoczenia. Jako bardzo istotną przyczynę nasilenia się przemocy w domach, jedna z respondentek wskazuje fakt, że sprawcy czują się bezkarni, a ofiary osamotnione w swoim problemie. Sytuację tę potwierdza Rzecznik Praw Obywatelskich, który poinformował o tym, że odbiera wiele sygnałów dotyczących negatywnych konsekwencji izolacji i kwarantanny podczas epidemii”. Warto dodać, że do chwili pojawienia się epidemii koronawirusa, akty przemocy wobec dzieci najczęściej zgłaszane były przez nauczycieli i pedagogów szkolnych. Po wprowadzeniu nauki zdalnej z domu nauczyciele nie widzą swoich podopiecznych, co udaremnia często szansę zgłoszenia naruszeń. Udzielanie pomocy ofiarom przemocy poprzez kontakt zdalny sprawia, że najbardziej pokrzywdzone tym rozwiązaniem są najmłodsze dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, które nie są w stanie skorzystać z oferowanych form pomocy bez wsparcia opiekuna. Budzi to ogromne zaniepokojenie terapeutów i psychologów, gdyż to najczęściej właśnie najbliższa osoba, opiekun jest sprawcą przemocy. Niestety, przez brak możliwości odbywania bezpośrednich spotkań, niemożliwe stało się też efektywne udzielanie pomocy w formie dostosowanej do wieku dziecka, takiej jak: arteterapia czy terapia zabawą [19].

Źródło:

1. Szacka B. Wprowadzenie do socjologii, Oficyna Naukowa, Warszawa, 2003, str. 372
2. Cudak H. Znaczenie rodziny w rozwoju i wychowaniu małego dziecka, Polskie Towarzystwo Higieny Psychicznej, Warszawa, 1999, str. 5
3. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2020 r. poz. 218 z późn. zm.)
4. Sozańska E. Rodzina jako środowisko wychowania w wartościach, Łódzkie Studia Teologiczne, 3(2014), str. 39
5. Słomczyńska M.I. Patologie społeczne w kontekście kryzysu współczesnej rodziny, Resocjalizacja Polska, 2(2014), str. 71
6. <http://www.niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/6-co-to-jest-przemoc> (data dostępu: 2021-04-09)
7. <http://www.niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/8-rodzaj-przemocy> (data dostępu: 2021-04-09)
8. <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Dziecko%20w%20centrum%20w%20sytuacji%20rozstania%20rodzic%C3%B3w.pdf> (data dostępu: 2021-04-09)
9. Ciesielska M. Rodzaje, formy i cykl przemocy w rodzinie, Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy, 12(2014), str. 13
10. Helios J., Jedlecka W. Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław, 2017, str.17
11. <https://www.parpa.pl/phocadownloadpap/Przeciwdzialanie/Przemoc%20w%20rodzinie%20-%20sytuacja%20osob%20doznajacych%20przemocy%20w%20rodzinie%20-%20broszura.pdf> (data dostępu: 2021-04-09)
12. Piekarska A. Przemoc, kary cielesne i krzywdzenie dzieci, Dziecko krzywdzone. Teoria, Badania, Praktyka, 3 (2003), str.12
13. Halemba K., Izdebska A. Kary fizyczne w wychowaniu dzieci – uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone. Teoria, Badania, Praktyka, 3 (2009), str.11
14. Zmarzlik J., Drosio-Czaplińska J. Przemoc jak narkotyk, Polityka 27 (2013), str.31
15. Mossakowska B., Walewski P. Jednostka chorobowa T-74, Polityka, 30(2012), str. 28
16. Glaser D. Podstawy teoretyczne i pojęciowe dotyczące krzywdzenia psychicznego i zaniebdywania emocjonalnego dzieci, Dziecko krzywdzone. Teoria, Badania, Praktyka, 4 (2003), str. 20-21
17. Iwaniec D. Krzywdzenie emocjonalne a zespół nieorganicznego zaburzenia rozwoju, Dziecko krzywdzone. Teoria, Badania, Praktyka, 4 (2003), str. 35
18. Jabłonowska T. Role rodzicielskie w odniesieniu do całościowego rozwoju dziecka, Pracownik socjalny. Serwis informacyjno – doradczy, 12 (2012), str. 10

19. Iwińska M., Matejek J. Pomoc i wsparcie rodziny z doświadczeniem przemocy w czasie pandemii. W: Pikula N.G., Grewiński M., Zdebska E., Glac W. (red.) Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa, Wydawnictwo «scriptum», Kraków, 2020, str. 97-103

IV. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY KONOPISKA

Gmina Konopiska jest gminą wiejską, którą na dzień 31 grudnia 2021r. zamieszkiwało 10.602 mieszkańców, w tym 5083 mężczyzn oraz 5519 kobiet. Wśród mieszkańców gminy Konopiska było 2456 dzieci i młodzieży w wieku do 19 roku życia oraz 6673 osób w wieku 60 lat i więcej.

Zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem niezmiernie trudnym do zbadania, a jego skalę oszacowano, opierając się na statystykach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopiskach w latach 2013-2021. Odzwierciedlają one przypadki ujawnione, gdy doszło do interwencji policji lub ofiary przemocy same zgłosiły się ze swoim problemem do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej lub innej instytucji. Istotnym jest, że wiele przypadków przemocy domowej nie wychodzi poza "cztery ściany", co powoduje, że można przyjąć, iż skala problemu w gminie Konopiska jest znacznie większa. Liczbę rodzin, wobec których wszczęto procedurę Niebieskiej Karty: rok 2013 – 18 rodzin, rok 2014- 62 rodzin, rok 2015 – 35 rodzin, rok 2016 – 29 rodzin, rok 2017 – 25 rodzin, rok 2018 - 24 rodziny, rok 2019- 21 rodzin, rok 2020- 21 rodzin, rok 2021 - 9 rodzin.

Zadania związane z przemocą w rodzinie, w tym procedura Niebieskich Kart prowadzi Zespół Interdyscyplinarny. Ze statystyk prowadzonych w 2021 roku przez Zespół Interdyscyplinarny wynika, że:

- odbyły się 3 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego;
- funkcjonowało 20 grup roboczych;
- odbyło się 86 posiedzeń grup roboczych;
- liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie 33, w tym: 19 kobiet (1 osoba niepełnosprawna, 2 osoby starsze), 1 mężczyzna (osoba niepełnosprawna, starsza) oraz 13 dzieci;
- liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty ze względu na problem przemocy fizycznej – 15, przemocy psychicznej – 18, przemocy seksualnej -1;
- w okresie sprawozdawczym wszczęto procedurę Niebieskiej Karty w 9 rodzinach (policja wszczęła 8 procedur Niebieskiej Karty, a 1 pracownik socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopiskach). Ponadto w 11 rodzinach kontynuowano procedurę Niebieskiej Karty wszczętą przed 2021 rokiem;
- w ramach prowadzonych Niebieskich Kart 11 osób objęto poradnictwem socjalnym;
- sporządzono 5 formularzy Niebieskiej Karty Część C- wypełnione z ofiarą przemocy;
- sporządzono 5 formularzy Niebieskiej Karty Część D- wypełnione ze sprawcą przemocy;
- zakończono 11 procedur Niebieskich Kart, w tym wszystkie z powodu ustania przemocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy;

Od 3 czerwca 2019 roku Zespół Interdyscyplinarny liczy 13 członków.

Zjawisko przemocy domowej bardzo często związane jest z problemem uzależnienia od alkoholu lub środków psychoaktywnych. Na terenie gminy Konopiska działa Punkt Konsultacyjny, w którym prowadzone jest poradnictwo psychologiczne (dla osób dorosłych) oraz terapia uzależnień. Dane za 2021 rok przekazane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) są następujące:

·porady udzielane w Punkcie Konsultacyjnym w 2021r. zaprezentowane są w poniższej tabeli

	Liczba osób	Liczba porad
Osoby z problemem alkoholowym	46	401
Dorośli członkowie rodzin osób z problemem alkoholowym	42	391
Osoby doznające przemocy w rodzinie	2	4
Osoby stosujące przemoc w rodzinie	2	6

·liczba monitorowanych środowisk zagrożonych uzależnieniami: rok 2015 – 42, rok 2016 – 48, rok 2017 – 43, rok 2018 – 38, rok 2019- 32, rok 2020 – 53, rok 2021 - 43;

·liczba rodziców motywowanych do podjęcia terapii: rok 2015 – 9, rok 2016 – 14, rok 2017 – 14, rok 2018 – 11, rok 2019- 15, rok 2020- 12, rok 2021 - 2;

·liczba rodziców, których terapia była monitorowana przez GKRPA: rok 2015 – 9, rok 2016 – 14, rok 2017 – 14, rok 2018 – 11, rok 2019 -6, rok 2020- 9, rok 2021 -2;

·liczba instruktorów terapii uzależnień przyjmujących w Punkcie Konsultacyjnym w Konopiskach w 2020 roku - 2, w 2021 roku - 2;

·liczba osób, w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień w 2020 roku - 4, w 2021 roku - 11;

·liczba osób, wobec których sąd wydał orzeczenie o przymusowym leczeniu odwykowym w 2020 roku - 4, w 2021 roku -11;

·liczba osób, z którymi Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadzała rozmowy w 2021r. - 12.

Dla ofiar przemocy prowadzone jest również poradnictwo. Zestawienie porad udzielonych w latach 2015-2020 jest następujące:

·liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa ogółem (w tym terapia uzależnień): rok 2015 – 38, rok 2016 – 35, rok 2017 – 47, rok 2018 – 83, rok 2019 – 52, rok 2020 - 21, rok 2021 - 30;

·liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa medycznego: rok 2015 – 1, lata 2016-2021 - 0;

·liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa psychologicznego: rok 2015 – 7, rok 2016 –8, rok 2017 – 4, rok 2018 – 14, rok 2019- 7, rok 2020 - 2021- 0;

·liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa socjalnego: rok 2015 – 38, rok 2016 –35, rok 2017 – 47, rok 2018 – 23, rok 2019 – 32, rok 2020 - 12, rok 2021 - 11.

W rodzinach objętych procedurą Niebieskiej Karty bardzo często zdarza się, że świadkami przemocy są dzieci. Zdarza się również, że dziecko jest ofiarą przemocy.

W 2015 roku wśród 56 rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty wychowywało się 45 dzieci, w tym 1 dziecko niepełnosprawne. W 2016 roku wśród 52 rodzin objętych pomocą grup roboczych, wychowywało się 41 dzieci, w tym 1 dziecko niepełnosprawne. W 2017 r. wśród 41 rodzin objętych pomocą grup roboczych, wychowywało się 37 dzieci, w tym 1 dziecko niepełnosprawne, w 2018 r. wśród 24 rodzin objętych pomocą grup roboczych, wychowywało się 20 dzieci, a w 2019r. w 32 rodzinach, wychowywało się 36 dzieci, w tym dwoje niepełnosprawnych. W 2020 roku wśród 36 rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty wychowywało się 27 dzieci, w tym 2 dzieci niepełnosprawnych, a w 2021 roku wśród 20 rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty wychowywało się 13 dzieci, w tym 2 dzieci niepełnosprawnych

Aby sprawnie pomagać osobom doznającym przemocy w rodzinie niezbędne jest podnoszenie kwalifikacji przez pracowników instytucji, których zadaniem jest niesienie pomocy ofiarom przemocy. W 2015 roku czterech pracowników socjalnych uczestniczyło w szkoleniu pt. „Praca socjalna z rodziną przemocową ze szczególnym uwzględnieniem dziecka oraz elementy dialogu motywującego z osobą pokrzywdzoną i sprawcą”. Jeden pracownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopiskach ukończył Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – kurs II stopnia . W 2014r. jeden pracownik socjalny ukończył Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – kurs I stopnia oraz jeden ukończył szkolenie „Interdyscyplinarna formuła pracy w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”.

Ponadto w latach 2019-2022 pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopiskach uczestniczyli w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej – wykaz szkoleń w poniższej tabeli:

Rok	Nazwa szkolenia	Ilość pracowników uczestnicząca w szkoleniu
2019	Praca z klientem z wykorzystaniem dialogu motywującego – podejście skoncentrowanego na rozwiązaniach w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie- motywująca	5

	rola gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, zespołu interdyscyplinarnego	
2019	Procedura „Niebieska Karta”	2
2020	Plan pracy z rodziną	3
2020	Przeciwdziałania i interwencja w przypadku przemocy w rodzinie	2
2020	Rodzina i ekosystem – Jak prowadzić procedurę Niebieskiej Karty w sytuacji rodzin, które chcą pozostać razem	2
2020	Zastosowanie porozumienia bez przemocy w pracy z osobami uwikłanymi w przemoc	2
2020	Procedura dotycząca odebrania dziecka	2
2021	Niebieska Karta	2
2021	Asystent rodziny	1
2022	Bezpieczeństwo pracowników socjalnych w trakcie wykonywania czynności zawodowych	8
2022	Dziecko jako ofiara przemocy w rodzinie – sytuacja psychologiczna, kontakt, procedura Niebieskie Karty	1

Ponadto pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopiskach od czerwca 2018 roku mają możliwość skorzystać z superwizji zewnętrznej (indywidualnej i grupowej) – od marca 2020 dostęp do superwizji został ograniczony ze względu na zagrożenie epidemiczne SARS-CoV-2. Od 2022 roku superwizja odbywa się zgodnie z zapotrzebowaniem zgłaszanym przez pracowników socjalnych.

W latach 2010-2014 na terenie gminy Konopiska realizowane były projekty socjalne współfinansowane przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, których celem było promowanie prawidłowych postaw rodzicielskich oraz poprawa sytuacji rodzin z terenu gminy Konopiska zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie.

W 2010r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach wdrożył projekt socjalny "Dziecko – dar który nauczymy się chronić", podczas którego m.in. wprowadzono asystenturę rodziny (funkcjonującą do chwili obecnej) oraz przeprowadzono warsztaty socjoterapeutyczne dla dzieci i rodziców. W niniejszym projekcie udział w 12- godzinnych warsztatach z socjoterapeutą wzięło 36 osób. Ponadto zorganizowano warsztaty z socjoterapeutą dla 138 dzieci po 16 godzin. Należy wspomnieć, że w 2010r. objęto asystenturą rodziny 8 rodzin z terenu gminy Konopiska – tutejsza gmina była jedną z pierwszych w województwie śląskim, które zatrudniły asystenta rodziny na długo przed wprowadzeniem obowiązku jego zatrudnienia przez ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rok 2011 to wdrożenie projektu " Powiedz NIE przemocy", podczas którego zorganizowane zostały: kurs samoobrony dla kobiet oraz spotkania mieszkańców gminy z przedstawicielem policji, psychologiem, prawnikiem, dotyczące tematyki przemocy domowej. Przeprowadzony został także trening asertywności. Projekt został zakończony spektaklem teatralnym, w którym udział wzięły kobiety osadzone w Zakładzie Karnym w Lublińcu. Sztuka nosiła tytuł "Nic nie zrobiłam" i dotyczyła skutków przemocy wobec dzieci.

W 2013r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach prowadził kampanię społeczno-edukacyjną "Dzieciństwo bez przemocy" w skład w której wchodziły m.in.:

- warsztaty z psychologiem na temat jak efektywnie spędzać czas wolny z dzieckiem,
- warsztaty z psychologiem z zakresu przemocy wobec dzieci (z naciskiem na przemoc werbalną);
- warsztaty z psychologiem z zakresu prawidłowych kompetencji rodzicielskich;
- trening asertywności;
- spotkania z terapeutą uzależnień dla rodzin z problemem alkoholowym,
- zajęcia Tai-chi.

W wyżej wymienionej kampanii przeprowadzono 5 godzin warsztatów z psychologiem na temat jak efektywnie spędzać czas wolny z dzieckiem ukończyło 18 osób, 7,5 godzin warsztatów z psychologiem z zakresu przemocy wobec dzieci ukończyło 18 osób, 20 godzin warsztatów z psychologiem z zakresu

prawidłowych kompetencji rodzicielskich ukończyło 18 osób, 10 godzin treningu asertywności ukończyło 18 osób, 20 godzin warsztatów z terapeutą uzależnień dla rodzin z problemem alkoholowym – 18 osób, 72 godzin treningu Tai-chi - 20osób.

W 2014r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach realizował projekt „Rodzice na medal”. Jego celem ogólnym była poprawa sytuacji rodzin z terenu gminy Konopiska zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie. Cel ten został osiągnięty poprzez przeprowadzenie:

- warsztatów dla rodziców z psychologiem;
- warsztatów z terapeutą uzależnień;
- warsztatów z dietetykiem;
- warsztatów z seksuologiem;
- warsztatów z pedagogiem szkolnym;
- indywidualne spotkania z mediatorem.

W warsztatach brało udział 16 rodziców.

Aby zachęcić dzieci do nauki w szkole, a rodziców do ich wspierania w poznawaniu świata zorganizowany został w ramach projektu "Rodzice na medal" wyjazd rodzinny do Centrum Nauki Kopernik w Warszawie. Brało w nim udział 20 rodzin (rodzice + dzieci).

Ponadto z zakresu prawidłowych postaw rodzicielskich, skutków nieprawidłowych postaw rodzicielskich, prawidłowego rozwoju fizycznego dziecka i prawidłowej diety, zagrożeń i skutków stosowania przemocy w rodzinie, rozwiązywania konfliktów rodzinnych, radzenia sobie z sytuacją kryzysową została opracowana przez pracownika GOPS broszurka pt. „Vademecum Rodzica na Medal”, która miała za zadanie promowanie prawidłowych postaw rodzicielskich, przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci oraz poszerzanie kompetencji rodzicielskich mieszkańców gminy.

Od września 2016 r. na terenie gminy Konopiska działa Placówka Wsparcia Dziennego "Promyk" (zwana dalej Placówką). Uczęszczać do Placówki mogą dzieci, które pozbawione są możliwości uzyskania harmonijnego rozwoju, w szczególności z powodu niskich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców, problemu uzależnień w rodzinie, problemu przemocy w rodzinie, trudności w nauce, braku akceptacji w grupie rówieśniczej, niskiego statusu społeczno-ekonomicznego rodziny. Pierwszeństwo mają dzieci z trudniejszą sytuacją materialną oraz rodzinną.

Rekrutacja prowadzona jest przez wychowawców Placówki we współpracy z pracownikami socjalnymi oraz asystentami rodziny zatrudnionymi przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach oraz z: placówkami oświatowymi z terenu gminy, Gminną Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym w Konopiskach. Do Placówki przyjmowane są również dzieci skierowane na wniosek poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz sądu i innych instytucji stwierdzających potrzebę udzielenia pomocy przez Placówkę. Rodzice również mogą samodzielnie zgłaszać dzieci na zajęcia w placówce.

Placówka Wsparcia Dziennego Promyk to także działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej:

- indywidualne poradnictwo psychologiczne dla rodziców, w tym o niskich kompetencjach opiekuńczo – wychowawczych: w ramach 22,5 godziny poradnictwa skorzystało z niego 15 rodziców;
- indywidualne poradnictwo terapeuty uzależnień: w ramach 50 godzin skorzystało z niego 15 rodziców.

Od 2018 roku w Placówce organizowane są również zajęcia dla ich rodziców (w ramach Akademii Dobrego Rodzica) - w szczególności dla osób o niskich kompetencjach opiekuńczo – wychowawczych, nieprawidłowych postawach rodzicielskich. Na spotkania ze specjalistami regularnie uczęszcza 21 rodziców.

W Placówce Wsparcia Dziennego Promyk realizowane są również projekty z zakresu profilaktyki przemocy w rodzinie – tego rodzaju projekty, omówione poniżej, były realizowane w 2017, 2018, 2020 i 2021 roku.

W 2017 roku Gmina Konopiska uzyskała dotację z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Osłonowego „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie” – edycja 2017 na realizację projektu pn. „Sztuka życia”. W ramach

projektu zorganizowane zostały: warsztaty dla dzieci i młodzieży z psychologiem (25 dzieci); warsztaty dla dzieci i młodzieży z seksuologiem (22 dzieci); warsztaty dla dzieci i młodzieży z dietetykiem (36 dzieci); warsztaty teatralne dla dzieci i młodzieży (26 dzieci); jazda konna dla dzieci i młodzieży (16 dzieci); wspinaczka skałkowa dla dzieci i młodzieży (14 dzieci); obóz survivalowy dla dzieci i młodzieży (30 dzieci); wycieczki górskie dla dzieci i młodzieży (ogółem 96 dzieci na 5 wycieczkach).

W 2018 r. w Placówce Wsparcia Dziennego Promyk, działającej w ramach GOPS, realizowany był projekt socjalny „Promyk szczęścia”. W ramach projektu stworzono program terapeutyczny w formie obozu terapeutycznego dla dzieci i młodzieży. Zorganizowano również dla dzieci i młodzieży, z rodzin zamieszkujących teren gminy Konopiska, zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie, następujące, innowacyjne formy wsparcia społecznego: warsztaty tworzenia witraży, warsztaty lalkarskie, akrobatyka dla dzieci. Zorganizowano również aktywne formy spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży oraz ich rodziców, tj.: gra wiejska, wycieczki kajakowe, wycieczki rowerowe, rejs po Kanale Gliwickim, rozgrywki sportowe. Ogółem w projekcie wzięło udział 129 dzieci oraz 62 rodziców. Zadania w ramach projektu współfinansowane były w ramach Programu Ośłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”.

W 2020 roku projekt socjalny „Promyczek szczęścia”, opracowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach, znalazł się wśród projektów wyróżnionych w konkursie zorganizowanym przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Ośłonowego „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie” – edycja 2020. W ramach tego projektu w okresie od 1 lipca do 31 grudnia 2020 dzieci i młodzież z terenu gminy Konopiska wzięły udział w:

- warsztatach z psychologiem, w tym treningu zastępowania agresji oraz treningu asertywności;
- muzykoterapii;
- relaksacji;
- warsztatach z doradcą zawodowym „Mogę być kim zechcę”;
- treningach copeiry;
- zajęciach techniczno-modelarskich.

Część w/w. zajęć odbyła się w zmniejszonej liczbie godzin w stosunku do zaplanowanych na 2020r., ze względu na wprowadzone ograniczenia w funkcjonowaniu Placówki związanych z epidemią wirusa SARS-CoV-2.

Rodzice mogli wspólnie z dziećmi uczestniczyć we warsztatach rękodzielniczych. Niestety ze względu na obostrzenia wynikające z pandemii koronawirusa nie odbyły się w ramach projektu warsztaty kulinarne dla dzieci i ich rodziców. Ponadto dzieci i rodzice uczestniczyli w trzech jednodniowych wycieczkach górskich, a dzieci w okresie wakacyjnym brały udział w 2-dniowym wyjeździe edukacyjnym „Śladami tajemnic II Wojny Światowej”. Ogółem w projekcie „Promyczek szczęścia” wzięło udział 114 dzieci i młodzieży oraz 61 rodziców.

Ponadto projekt socjalny „Mogę więcej”, opracowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach w 2021 roku, znalazł się wśród pierwszej dziesiątki projektów w konkursie zorganizowanym przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Ośłonowego „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie” – edycja 2021. Dzięki temu wsparciu finansowemu od lipca do grudnia 2021r. został zorganizowany szereg zajęć oraz wyjazd dla dzieci i młodzieży, w tym:

- bajkoterapia z elementami teatru lalek i ożywionej formy,
- terapia racjonalnego zachowania,
- choreoterapia z elementami biodanza,
- zajęcia łucznicze,
- warsztaty edukacyjno-zawodowe,
- 3-dniowa wycieczka dla dzieci i młodzieży do Łodzi i Torunia.
- Dodatkowo, zorganizowane zostały zajęcia integracyjne dla dzieci, młodzieży i ich rodziców, w tym:

- warsztaty radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych (z policjantem, psychologiem, strażakiem, interwentem kryzysowym, terapeutą uzależnień),
- cykl 6 wycieczek pieszych z elementami survivalu z leśnikiem,
- warsztaty artystyczne (warsztaty tworzenia komiksu, warsztaty stolarskie, warsztaty tworzenia witrażu),
- warsztaty z dietetykiem oraz przedstawicielką Koła Gospodyń Wiejskich.

W projekcie wzięło udział 105 dzieci.

Wspólne aktywności dla dzieci i ich rodziców, realizowane przez Placówkę Wsparcia Dziennego Promyk, mają przede wszystkim na celu: umocnienie więzi rodzinnych i społecznych, budowanie pozytywnych relacji rodzic – dziecko, wzmocnienie potencjału opiekuńczo-wychowawczego rodziców, promowanie prawidłowych wzorów rodzicielskich.

W 2022 Placówka Wsparcia Dziennego Promyk jest realizatorem projektu socjalnego „Jesienny promyczek”. Na projekt ten otrzymano dotację przyznaną przez Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą nr VI/46/4/2022 z dnia 29 sierpnia 2022r. z przeznaczeniem na realizację zadań w ramach konkursu „Wspieranie lokalnych systemów profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym w województwie śląskim w 2022 roku”.

W ramach projektu dzieci mogą uczestniczyć w następujących zajęciach: zajęcia z elementami socjoterapii, zajęcia z profilaktyki uzależnień, indywidualne poradnictwo z terapeutą uzależnień, trening umiejętności psychospołecznych, indywidualne poradnictwo psychologiczne, logopedia, gimnastyka korekcyjna, zajęcia wyrównawcze z języka angielskiego, aerobik, sensoplastyka, zajęcia wyrównujące dostęp do nowoczesnych technologii z programowania. Rodzice mają możliwość skorzystania w każdy czwartek z indywidualnego poradnictwa psychologicznego oraz w każdy poniedziałek - z poradnictwa z terapeutą uzależnień. Odbył się również wyjazd edukacyjny do Planetarium w Chorzowie oraz do Muzeum Śląskiego w Katowicach, w którym uczestniczyło 49 dzieci i młodzieży.

Zasoby/potencjał Gminy Konopiska w programowanym obszarze:

· instytucje publiczne: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach, Urząd Gminy w Konopiskach, Komisariat Policji w Blachowni, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Konopiskach, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie, Sąd Rejonowy w Częstochowie, placówki oświatowe, placówki systemu opieki zdrowotnej;

· instytucje niepubliczne: organizacje pozarządowe m.in. Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Ruchowo ich Rodzin i Przyjaciół "Prometeus", Stowarzyszenie „Nasze Konopiska”, Fundacja Dzieci Wuja Toma partnerzy Niepublicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej "Agathum" Monika Strach z siedzibą w Częstochowie w realizacji projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej „Agathum – drugi, trzeci krok w rehabilitacji”, parafie oraz związki wyznaniowe;

· działająca w ramach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopiskach Placówka Wsparcia Dziennego Promyk mająca doświadczenie w realizacji projektów socjalnych na rzecz dzieci i młodzieży, w tym z rodzin zagrożonych lub dotkniętych przemocą domową, a także mająca doświadczenie w prowadzeniu zajęć podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców;

· Punkt Interwencji Kryzysowej działający w ramach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie, który oferuje bezpłatną pomoc pracownika socjalnego, prawnika i psychologa;

· bliska odległość od Częstochowy oraz połączenia w ramach transportu publicznego (busy) z Częstochową i Blachownią (bezpłatne przejazdy po terenie gminy Konopiska) – możliwość skorzystania z pomocy instytucji publicznych i niepublicznych poza terenem gminy Konopiska;

· działający od 2011 roku w gminie Konopiska Zespół Interdyscyplinarny oraz grupy robocze mający doświadczenie w interdyscyplinarnej pomocy rodzinom z problemem przemocy domowej;

· bezpłatna prasa lokalna „Pasma” wydawana sześć razy w roku;

· prowadzenie superwizji dla pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopiskach;

· doświadczenie Gminy Konopiska w pozyskiwaniu środków finansowych oraz realizacji projektów socjalnych w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz wzmacniania kompetencji opiekuńczo-wychowawczej rodzin;

·dostęp pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopiskach do szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pracy z rodzinami dotkniętymi przemocą w rodzinie, co przekłada się na poziom wiedzy i umiejętności w pracy zawodowej.

V. ANALIZA SWOT

Opracowana diagnoza problemu przemocy w rodzinie, a także potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie umożliwiły sporządzenie analizy SWOT, która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Konopiska.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego w Konopiskach; - współpraca służb w ramach interdyscyplinarnej pomocy świadczonej ofiarom i sprawcom przemocy; - znajomość środowiska lokalnego przez pracowników służb wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego; - umiejętność pozyskiwania przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopiskach zewnętrznych środków finansowych na realizację działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie; - doświadczenie w realizacji projektów socjalnych z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania przemocy domowej; - doświadczenie w realizacji projektów socjalnych z zakresu wzmacniania potencjału opiekuńczo-wychowawczego rodziców oraz promujących właściwe postawy rodzicielskie; - kampanie społeczne: ogólnopolskie, wojewódzkie, powiatowe i gminne; - udział pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopiskach w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie; - dostęp do superwizji w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Konopiskach. 	<ul style="list-style-type: none"> - członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego wykonują zadania w ramach swoich obowiązków służbowych w swoich miejscach pracy co sprawia, że praca na rzecz Zespołu jest dodatkowym dla nich obciążeniem; - silne zakorzenienie w obyczajowości zjawiska przemocy domowej; - niechęć ofiar przemocy do zgłaszania przypadków wystąpienia przemocy domowej, zamknięcie problemu w "czterech ścianach"; - występowanie stereotypów w myśleniu o przemocy w rodzinie; - nikłe zainteresowanie sprawców przemocy programami korekcyjno - edukacyjnymi; - brak rozwiązań prawnych egzekwujących obecność sprawcy przemocy na spotkaniu grupy roboczej oraz obowiązek uczestnictwa w programie korekcyjno - edukacyjnym; - niepełna diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie; - brak poradnictwa psychologicznego w Punkcie Konsultacyjnym; - brak specjalistów z zakresu przemocy w rodzinie.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - piętnowanie zjawiska przemocy domowej przez media; - zjawisko przemocy w rodzinie przestaje być tematem tabu; - obalanie mitów i stereotypów w tematyce przemocy; - zmiany prawne umożliwiające skuteczne niesienie pomocy osobom dotkniętym przemocą domową; - środki finansowe przeznaczone na realizację projektów socjalnych z zakresu profilaktyki przemocy domowej w środowiskach zagrożonych; - środki finansowe przeznaczone na realizację projektów socjalnych z zakresu pomocy ofiarom i sprawcom przemocy. 	<ul style="list-style-type: none"> - bezradność i bierność osób w rozwiązywaniu własnych problemów; - niechęć ofiar przemocy do zgłaszania przypadków wystąpienia przemocy domowej, zamknięcie problemu w "czterech ścianach"; - brak gwarancji bezpieczeństwa ofiar przemocy; - poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc; - zagrożenie wystąpienia wtórnej wiktymizacji u ofiar przemocy; - zbyt mała liczba spotkań superwizyjnych osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy, mogący prowadzić do wypalenia zawodowego; - biurokratyzacja i formalizacja działań - zbyt rozbudowany system dokumentowania pracy członków Zespołu Interdyscyplinarnego/grupy roboczej; - obostrzenia związane z epidemią wirusa SARS-CoV-2 ograniczające bezpośrednią pracę z ofiarami i sprawcami przemocy; - obostrzenia związane z epidemią wirusa SARS-CoV-2 ograniczające możliwości realizacji zadań w

	<p>ramach projektów socjalnych; - obostrzenia związane z epidemią wirusa SARS-CoV-2 ograniczające dostęp osób pracujących na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie do superwizji oraz specjalistycznych szkoleń/kursów zawodowych.</p>
--	--

VI. DANE DOTYCZĄCE PROGRAMU

Miejsce realizacji Programu: gmina Konopiska

Czas realizacji Programu: lata 2023-2024

Adresaci Programu:

Program przeznaczony jest dla mieszkańców Gminy Konopiska, głównie skierowany do:

- ogółu społeczeństwa lokalnego, w tym w szczególności osób zagrożonych przemocą w rodzinie.
- osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- osób stosujących przemoc w rodzinie.
- świadków przemocy w rodzinie.
- służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie

Koordynator Programu: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach

Realizatorzy Programu:

- Zespół Interdyscyplinarny w Konopiskach wraz z grupami roboczymi;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach, w tym działająca w jego strukturach Placówka Wsparcia Dziennego Promyk;
- Urząd Gminy w Konopiskach;
- Komisariat Policji w Blachowni;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Konopiskach;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie;
- Sąd Rejonowy w Częstochowie;
- placówki oświatowe;
- placówki systemu opieki zdrowotnej;
- organizacje pozarządowe;
- Żandarmeria Wojskowa.

Sposób realizacji Programu:

Zakłada się, że Program będzie miał charakter interdyscyplinarny i realizowany będzie przez wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i ograniczania przemocy w rodzinie. Ze względu na interdyscyplinarny charakter programu cele realizowane będą w formie pracy ciągłej.

Działania będą miały charakter:

- profilaktyczny – promowanie, propagowanie zachowań alternatywnych wobec przemocy;
- edukacyjny – upowszechnianie wiedzy na temat przemocy i jej negatywnych skutków, kształtowanie właściwych postaw, w tym brak akceptacji dla przemocy, propagowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich;
- wspierający – wsparcie merytoryczne i praktyczne służb pomocowych;
- pomocowy – specjalistyczne poradnictwo, działania profilaktyczno – terapeutyczne, korekcyjno – edukacyjne, informowanie o miejscach i możliwościach udzielania pomocy.

Źródła finansowania Programu:

- środki finansowe własne samorządu gminy;
- środki finansowe partnerów współrealizujących program;
- środki finansowe zewnętrzne pozyskane przez Gminę Konopiska, w tym w ramach programów rządowych.

VII. CELE PROGRAMU, PLANOWANE ZADANIA W RAMACH PROGRAMU ORAZ PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Celem głównym niniejszego programu jest zwiększenie dostępności i skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Konopiska.

Aby osiągnąć cel główny realizowane będą niżej wymienione cele szczegółowe:

Cel 1. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel 2. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cel 3. Zintensyfikowanie pomocy dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel 4. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym propagujących prawidłowe wzorce rodzicielskie.

Cel 5. Podniesienie poziomu wiedzy, umiejętności i kwalifikacji pracowników służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Cel 1. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.				
Zadanie	Realizator	Termin wykonania	Źródło finansowania	Wskaźniki
Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach Zespół Interdyscyplinarny Grupy robocze	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska	- liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego; - liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego - liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego; - liczba utworzonych grup roboczych; - liczba posiedzeń grup roboczych.
Stosowanie Procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach Zespół Interdyscyplinarny Grupy robocze Komisariat Policji w Blachowni; Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; placówki oświatowe; placówki systemu ochrony zdrowia.	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska	- liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart” część A; -liczba rozmów z osobami doznającymi przemocy; - liczba rozmów z osobami stosującymi przemoc; - liczba spraw zakończonych w wyniku ustania przemocy; - liczba spraw zakończonych w wyniku braku zasadności podejmowanych działań.
Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości uzyskania pomocy, w tym m.in.:	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach Zespół	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska	- liczba informacji w bezpłatnej prasie lokalnej „Pasma”

medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej.	Interdyscyplinarny Grupy robocze			<p>z danymi kontaktowymi instytucji świadczących pomoc;</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba informacji na stronie http://www.konopiska.pl internetowej Gminy Konopiska z danymi kontaktowymi instytucji świadczących pomoc; - liczba informacji na stronie internetowej GOPS z danymi kontaktowymi instytucji świadczących pomoc; - liczba informacji w lokalnej prasie „Pasma” o formach pomocy osobom dotkniętym przemocą; - liczba informacji na stronie internetowej Gminy Konopiska o formach pomocy osobom dotkniętym przemocą; - liczba informacji na stronie internetowej GOPS o formach pomocy osobom dotkniętym przemocą.
Świadczenie pracy socjalnej na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska	- liczba osób korzystających z pracy socjalnej;
Świadczenie poradnictwa prawnego, terapeutycznych psychologicznego	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie Organizacje pozarządowe	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska, środki finansowe partnerów współrealizujących program, środki finansowe zewnętrzne pozyskane przez Gminę Konopiska	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających z poradnictwa prawnego; - liczba osób korzystających z poradnictwa terapeutycznego; - liczba osób korzystających z poradnictwa psychologicznego.
Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach Organizacje pozarządowe	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska, środki finansowe partnerów współrealizujących program, środki finansowe zewnętrzne pozyskane przez Gminę Konopiska.	- liczba osób objętych pomocą.

Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom krzywdzonym w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach Komisariat Policji w Blachowni Placówki systemu ochrony zdrowia	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska, środki finansowe partnerów współrealizujących program	-liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie.
Kierowanie do Sądu Rejonowego w Częstochowie wniosków o wgląd w sytuację rodziny w przypadku podjęcia przypuszczenia, że dziecko doznaje przemocy i/lub rodzice nienależycie wykonują władzę rodzicielską lub nadużywają władzy rodzicielskiej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach Komisariat Policji w Blachowni Placówki oświatowe	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska, środki finansowe partnerów współrealizujących program	- liczba skierowanych do Sądu Rejonowego wniosków.

Przewidywane efekty w związku z realizacją w/w. zadań:

- zapewnienie ochrony i udzielenie profesjonalnej pomocy osobom doświadczającym przemocy;
- zwiększenie świadomości na temat praw osób doświadczających przemocy i możliwości uzyskania profesjonalnego wsparcia;
- zmniejszenie poczucia bezradności ofiar przemocy;
- intensyfikacja współpracy służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie.

Cel 2. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zadanie	Realizator	Termin wykonania	Źródło finansowania	Wskaźniki
Stosowanie Procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach Zespół Interdyscyplinarny Grupy robocze Komisariat Policji w Blachowni	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska, środki finansowe partnerów współrealizujących program	- liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta” część D; - liczba wszczętych postępowań oraz odmów wszczęcia w sprawach związanych z przemocą w rodzinie; - liczba zawiadomień skierowanych do Prokuratury Rejonowej; - liczba wniosków skierowanych do Sądu Rejonowego; - liczba osób skazanych prawomocnym wyrokiem w związku z przemocą w rodzinie; -liczba orzeczeń w zakresie władzy rodzicielskiej z uwagi na stosowanie przemocy w rodzinie.
Podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie nadużywających lub/i uzależnionych od alkoholu.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminny Ośrodek	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska	- liczba wniosków, które wpłynęły do GKRPA dotyczących osób stosujących przemoc w rodzinie,

	Pomocy Społecznej w Konopiskach Zespół Interdyscyplinarny Grupy robocze Komisariat Policji w Blachowni			- liczba osób, które podjęły terapię lub leczenie odwykowe, - liczba spraw skierowanych do biegłych -liczba wniosków o przymusowe leczenie odwykowe skierowanych do Sądu
Świadczenie pomocy terapeutycznej dla sprawców przemocy nadużywających lub/i uzależnionych od alkoholu	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska	- liczba sprawców przemocy uczęszczających na terapię
Świadczenie pracy socjalnej na rzecz sprawców przemocy w rodzinie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska	- liczba osób na rzecz których świadczona była praca socjalna.
Prowadzenie rozmów motywujących sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-educacyjnych	Zespół Interdyscyplinarny Grupy robocze Komisariat Policji w Blachowni Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska, środki finansowe partnerów współrealizujących program	- liczba osób, z którymi przeprowadzono rozmowy motywujące; - liczba osób, które przystąpiły do udziału w programie korekcyjno-educacyjnym.
Wydanie sprawy przemocy nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania (na podstawie art.15aa ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji lub art. 18a ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych)	Komisariat Policji w Blachowni Żandarmeria Wojskowa	lata 2023-2024	Środki finansowe partnerów współrealizujących program	- liczba sprawców przemocy wobec których wydano nakaz.
Wydanie sprawy przemocy zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia (na podstawie art.15aa ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji lub art. 18a ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych)	Komisariat Policji w Blachowni Żandarmeria Wojskowa	lata 2023-2024	Środki finansowe partnerów współrealizujących program	- liczba sprawców przemocy wobec których wydano zakaz.

Przewidywane efekty w związku z realizacją w/w. zadań:

- intensyfikacja oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;
- zwiększenie bezpieczeństwa osób doznających przemocy w rodzinie.

Cel 3. Zintensyfikowanie pomocy dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie.

Zadanie	Realizator	Termin wykonania	Źródło finansowania	Wskaźniki
Realizacja programów profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie lub zagrożonych przemocą w rodzinie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska, środki finansowe zewnętrzne pozyskane przez Gminę Konopiska	- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych i terapeutycznych; - liczba godzin zajęć profilaktycznych i terapeutycznych;

				- liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach.
Zapewnienie opieki psychologicznej dla dzieci i młodzieży, w tym zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach Placówki oświatowe Organizacje pozarządowe	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska, środki finansowe partnerów współrealizujących program, środki finansowe zewnętrzne pozyskane przez Gminę Konopiska	- liczba dzieci i młodzieży korzystającej z opieki psychologicznej.
Warsztaty dla dzieci i młodzieży (w tym zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie) ukierunkowane na zdobycie umiejętności radzenia sobie z trudnymi emocjami i/lub sytuacją kryzysową	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska oraz środki finansowe zewnętrzne pozyskane przez Gminę Konopiska	- liczba godzin przeprowadzonych warsztatów; - liczba dzieci i młodzieży uczestnicząca w warsztatach.
Zajęcia uwzględniające indywidualne zainteresowania dzieci i młodzieży (w tym zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie) realizowane przez Placówkę Wsparcia Dziennego Promyk	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska oraz środki finansowe zewnętrzne pozyskane przez Gminę Konopiska	- liczba zajęć; - liczba godzin poszczególnych zajęć; - liczba dzieci i młodzieży uczestnicząca w poszczególnych zajęciach.
Organizacja bezpłatnych wyjazdów edukacyjno-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży (w tym zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie) przez Placówkę Wsparcia Dziennego Promyk	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska, środki finansowe zewnętrzne pozyskane przez Gminę Konopiska	- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w poszczególnych wyjazdach; - liczba zrealizowanych wyjazdów.
Realizacja bezpłatnych nowych, innowacyjnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (w tym zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie) przez Placówkę Wsparcia Dziennego Promyk	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska, środki finansowe zewnętrzne pozyskane przez Gminę Konopiska	- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w poszczególnych wyjazdach; - liczba zrealizowanych wyjazdów.
Realizacja warsztatów dla dzieci i młodzieży (w tym zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie) z z doradztwa edukacyjno-zawodowego	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska, środki finansowe zewnętrzne pozyskane przez Gminę Konopiska	- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w poszczególnych wyjazdach; - liczba zrealizowanych wyjazdów.

Przewidywane efekty w związku z realizacją w/w. zadań:

- poprawa dostępności do programów terapeutycznych i profilaktycznych dla dzieci z rodzin zagrożonych i doznających przemocy domowej;
- rozwój nowych form i metod wsparcia środowiskowego dla dzieci i młodzieży zagrożonej lub dotkniętej przemocą w rodzinie;

- ukształtowanie wśród dzieci i młodzieży postaw społecznych wolnych od przemocy;
- rozwój atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu wśród dzieci i młodzieży,
- poprawa dostępności do atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu, w tym dla dzieci z rodzin zagrożonych lub doznających przemocy domowej, rodzin o niskich kompetencjach opiekuńczo-wychowawczych
- wzrost świadomości wśród dzieci i młodzieży na temat wyboru ścieżki edukacyjnej i zawodowej.

Cel 4. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym propagujących prawidłowe wzorce rodzicielskie.

Zadanie	Realizator	Termin wykonania	Źródło finansowania	Wskaźniki
Publikacja informacji na temat przemocy w rodzinie, w tym dotyczących jej negatywnych skutków, mitów i stereotypów z nią związanych itp.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska	- liczba artykułów w bezpłatnej prasie lokalnej „Pasma”; - liczba artykułów na stronie internetowej Gminy Konopiska; - liczba artykułów na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopiskach.
Organizacja zajęć dla rodziców zwiększających ich kompetencje rodzicielskie oraz promujących prawidłowe wzorce wychowawcze.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska, środki finansowe zewnętrzne pozyskane przez Gminę Konopiska	-liczba godzin zajęć; -liczba rodziców uczestniczących w zajęciach.
Zapewnienie opieki terapeuty uzależnień i/lub psychologa dla rodziców w formie indywidualnego poradnictwa i konsultacji	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska, środki finansowe zewnętrzne pozyskane przez Gminę Konopiska	-liczba godzin poradnictwa i konsultacji; -liczba rodziców korzystających z opieki terapeutycznej i/lub psychologicznej.
Asystentura rodzinna w rodzinach o niskich kompetencjach opiekuńczo-wychowawczych	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska, środki finansowe zewnętrzne pozyskane przez Gminę Konopiska	-liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny.
Prowadzenie zajęć dla dzieci i młodzieży oraz ich rodziców promujących umocnienie więzi rodzinnych i społecznych, budowanie pozytywnych relacji rodzic – dziecko oraz wzmacniających potencjał opiekuńczo-wychowawczy rodziców	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska, środki finansowe zewnętrzne pozyskane przez Gminę Konopiska	- liczba godzin zajęć; - liczba rodziców uczestniczących w zajęciach; - liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach.
Organizacja wycieczek dla dzieci i młodzieży oraz ich rodziców promujących umocnienie więzi rodzinnych i społecznych, wspólne aktywne spędzanie wolnego czasu, budowanie pozytywnych relacji rodzic – dziecko oraz wzmacniających potencjał opiekuńczo-wychowawczy rodziców.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska, środki finansowe zewnętrzne pozyskane przez Gminę Konopiska	-liczba wycieczek; - liczba rodziców uczestniczących w wyjazdach; - liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w wyjazdach.

Przewidywane efekty w związku z realizacją w/w. zadań:

- zwiększenie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz podniesienie poziomu świadomości mieszkańców gminy Konopiska;
- promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych wobec dzieci
- wzrost umiejętności rodziców w zakresie organizacji aktywnego spędzania wolnego czasu z dziećmi;
- wzrost wiedzy rodziców na temat prawidłowych wzorców rodzicielskich;
- wzrost kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców;
- wzmocnienie relacji rodzic-dziecko.

Cel 5. Podniesienie poziomu wiedzy, umiejętności i kwalifikacji pracowników służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Zadanie	Realizator	Termin wykonania	Źródło finansowania	Wskaźniki
Dostęp pracowników służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie do superwizji	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach Zespół Interdyscyplinarny	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska	-liczba pracowników uczestnicząca w superwizji; -liczba godzin superwizji.
Zakup literatury fachowej z zakresu przemocy w rodzinie i profilaktyki przemocy w rodzinie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach Zespół Interdyscyplinarny	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska oraz środki finansowe partnerów współrealizujących program	- liczba zakupionych publikacji; - liczba prenumerat czasopism fachowych.
Dostęp pracowników służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie do szkoleń/kursów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach Zespół Interdyscyplinarny	lata 2023-2024	Środki finansowe własne Gminy Konopiska oraz środki finansowe partnerów współrealizujących program	- liczba pracowników, którzy wzięli udział w szkoleniach/kursach; -liczba kursów/szkoleń.

Przewidywane efekty w związku z realizacją w/w zadań:

- wzrost poziomu wiedzy, umiejętności i kwalifikacji pracowników służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- udzielanie profesjonalnej pomocy osobom doznającym przemocy;
- podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób i rodzin zagrożonych bądź doświadczających przemocy.

VIII. MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Każda z instytucji odpowiedzialnych za realizację Programu ma obowiązek gromadzić dane sprawozdawcze z realizacji Programu w zakresie ją obowiązującym.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach jest zobowiązany w terminie do 30 marca następnego roku kalendarzowego dokonać analizy realizacji Programu w oparciu o dane przekazane przez jednostki realizujące Program oraz przekazać Radzie Gminy Konopiska pisemne sprawozdanie z realizacji Programu.

Monitorowanie realizacji Programu odbędzie się poprzez sprawozdawczość dokonaną w oparciu o wskaźniki zadań określone w Programie.

Ponadto podczas realizacji Programu prowadzona będzie ewaluacja on-going za przeprowadzenie której odpowiedzialny będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach. Bieżąca ewaluacja on-going daje szansę systematycznego monitoringu podejmowanych zadań. Dzięki niej możliwe staje się dostrzeżenie w porę ewentualnych błędów i nieprawidłowości, które stanowiłyby spore zagrożenie dla realizacji Programu.

Celem ewaluacji on-going będzie:

- monitorowanie bieżących działań pod kątem ich spójności z zadaniami określonymi w Programie;
- monitorowanie bieżących działań pod kątem ich spójności z przyjętymi celami projektu;
- ocena skuteczności podjętych w ramach Programu działań;
- ocena stopnia osiągnięcia założonych celów.

Kryteria ewaluacji on-going: kryterium skuteczności (odpowiadające na pytanie: w jakim stopniu cele Programu zostały osiągnięte?).

Podczas ewaluacji on-going prowadzona będzie analiza m.in. dokumentacji prowadzonej przez Zespół Interdyscyplinarny, grupy robocze, dokumentacja finansowa, dzienniki zajęć realizowanych w ramach Programu, zawartość prasy lokalnej "Pasma", stron internetowych Gminy Konopiska i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Konopiskach itp.

UZASADNIENIE

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r. (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249) w art. 6 ust. 2 pkt 1 nakłada na każdą gminę obowiązek tworzenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez opracowanie i realizację programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2024, stanowiący załącznik do projektu uchwały, zwany dalej „Programem”, zakłada kontynuację zadań realizowanych przez Gminę Konopiska od roku 2010, określonych przez Radę Gminy Konopiska uchwałą Nr 415/XLIV/2010 z dnia 9 listopada 2010r. w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Konopiska w latach 2010-2016, a następnie uchwałą NR 200/XXVII/2016 z dnia 20 grudnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Konopiska w latach 2017 – 2020 oraz uchwałą NR 249/XXIX/2021 Rady Gminy Konopiska z dnia 15 kwietnia 2021 r. w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na rok 2021.

Niniejszy Program określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób ją stosujących. Przedstawia katalog działań, których celem jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy oraz stworzenie jednolitego i profesjonalnego systemu pomocy dla osób zagrożonych lub uwikłanych w zjawisko przemocy w rodzinie, angażuje wiele służb, instytucji i organizacji do odpowiedzialności za ich realizację.